

Predsednik predlaga naslednji

d n e v n i r e d:

1. Razprava in sklepanje o poročilu o stanju in problematiki kmetijstva, kmetijskih posestev, veterine in gozdarstva na področju mesta Ljubljane,
2. Razprava in sklepanje o odločbi o ustanovitvi postaje za zdravstveno prvo pomoč na glavnem kolodvoru v Ljubljani.
3. Razprava in sklepanje o odloku o oprostitvah in olajšavah samoplačnikov za zdravstvene storitve na območju mesta Ljubljane.
4. Razprava in sklepanje o predlogu za imenovanje komisije za reševanje stanovanjskih problemov pri MLO glavnega mesta Ljubljane.
5. Razprava in sklepanje o odločbi, da se prepusti konventu reda Karmeličank v Ljubljani v brezplačni užitek stanovanjsko vilo v Ljubljani, Zaloška c.62.
6. Personalne zadeve.

Predsedujoči obrazloži, da odpade predvidena točka točka dnevnega reda : "Razprava in sklepanje o odločbah o razglasitvi gospodarskih ustanov s samostojnim financiranjem v finančno gospodarske zavode", ker zadeva še ni zrela za obravnavanje na seji MLO.

Predsedujoči da predlog dnevnega reda v razpravo.

P o v š e Jože predlaga, naj bi odpadla druga točka dnevnega reda in sicer iz razloga, ker je komisija, ki je pregledala prostore na glavnem kolodvoru v Ljubljani, ugotovila, da stvar še ni dozorela in da to lahko prevzel zdravstveni dom železničarjev.

Predsedujoči predlaga, da se o predlogu tov.Povšeta Jožeta razpravlja v drugi točki dnevnega reda, s čemer se prisotni strinjajo.

S i t a r Franc predlaga, naj bi se prva točka dnevnega reda glasila: Razprava in sklepanje o poročilu o stanju in problematiki kmetijstva, kmetijskih posestev, veterine in gozdarstva na področju mesta Ljubljane ter sprejem nekaterih odločb v zvezi s tem poročilom.

Predsednik da predlog tov.Sitarja na glasovanje obema zboroma.

Soglasno sprejeto.

M o d i c dr.Heli:

Predno preidem na posamezne točke dnevnega reda smatram, da bi bilo prav, da seznanimo našo javnost z ozirom na diskusijo, ki je bila na Republiškem odboru za proračun o Slovenskem narodnem gledališču in Slovenski filharmoniji in z ozirom na izjavo ki so jo dali člani - voditelji teh ustanov. Z ozirom na to smo na Svetu za kulturo in prosveto sestavili odgovor, katerega bom prečital.

Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane je na svoji XXVII. skupni seji dne 22. III. 1954 zavzel naslednje stališče:

K diskusiji o proračunu za SNG in Slov. Filharmonijo v odboru za proračun Ljudske skupščine LAS.

V odboru za proračun republiškega zbora Ljudske skupščine LAS je bila razprava o proračunu SNG in SF, o kateri je dne 19. t.m. poročal Slovenski poročevalec. MLO Ljubljana smatra za potrebno, da na nekatere izjave objavljenе iz te razprave da svoje mnenje.

Razprava je bila po našem mnenju načelnega in praktičnega značaja glede dolžnosti o materialnih skrbih za nekatere osrednje kulturne ustanove. Zaradi tega so predstavniki teh ustanov prisostvovali razpravi o teh problemih. Ker s nekaterimi ugotovitvami v tej razpravi soglašamo, s drugimi pa ne, objavljamo naslednje svoje stališče.

Mislino, da je pravilna ugotovitev, da nekatere naše osrednje kulturne, prosvetne in znanstvene ustanove najne sodijo v kompetenco republiških organov. Te ustanove naj predstavljajo to, kar se odraža kot vrhunec v kulturno-prosvetni in znanstveni tvornosti naroda. Nedvomno sodita med te ustanove tudi SNG in SF.

Vendar se nam zdi, da poleg te načelne ugotovitve govorijo zate tudi čisto praktični razlogi. V letih 1952 in slasti 1953 je v kompetenco in s tem tudi v proračun okrajnih in mestnih ljudskih odborov prešla vrsta do tedaj republiških ustanov; posebno zanimilen primer za to je Ljubljana, ki ima največ takih ustanov. S tem je bil mestni proračun bistveno obremenjen s izdatki. Tako je bilo n.pr. 1953 v ljubljanskih učno-vagojnih ustanovah, razen v vrtec in osnovnih šolah 22.745 dijakov, od katerih je bilo 11.042 ali 48.5% takih, katerih stalno bivališče je izven Ljubljane. Za njihovo šolanje in vagojo je bilo porabljenih 165.402.000.- din ali 55.1% vseh sredstev, ki jih je za ocenjene zavode imel na razpolago MLO. Navedimo samo nekaj teh ustanov: Višja pedagoška šola, srednja strokovna šola, medicinske šole in posebni vagojni zavodi.

Smatramo, da je vzdrževanje teh kulturno-prosvetnih ustanov dolžnost ljudskih odborov, na katerih področju delajo te ustanove, da pa je okolnost, da te ustanove služijo prebivalcem vse republike, treba upoštevati v pravilnem odmerjanju višine participacije na lastnih dohodkih. Ker Ljubljana vzdržuje vrsto takih ustanov kot n.pr. Višjo pedagoško šolo, Tehniško srednjo šolo, Gradbeni tehnikum, Costersko srednjo šolo, Ekonomsko srednjo šolo, Srednjo vagojiteljsko šolo, Zavod za gluho-slepo mladino, Zavod za slepo mladino, vse nižje in srednje medicinske šole, vajenske, srednješolske in študentske domove itd., smatramo MLO in njegov SKK, da so zaradi tega v veliki meri oškodovane tiste prosvetne ustanove, na katere je MLO dolžan skrbeti kot vsi okraji, in sicer osnovne šole, gimnazije in druge podobne šole.

Podobno je tudi v zdravstvu, kjer vzdržujemo nekaj ustanov, ki deloma ali v celoti služijo potrebam neljubljanskih prebivalcev. V ta namen je bilo v letu 1952 potrošenih 19,500.000.- din.

Dalje mislimo, da bi se prenos ustanov iz republiške pristojnosti v mestno moral izvršiti sporazumno po predhodnem pristanku MLO-a, da te ustanove sprejme, ne pa tako, kot je bilo v nekaterih primerih dosedanja praksa, da smo šole iz Uradnega lista zvedela o ustanovitvi šole, ki naj jo MLO vzdržuje n.pr. Costerska šola pri Gradbenem tehnikumu v

Ljubljani, ali pa da republiški organi prenesejo neko šolo v upravljanje MLO in nato ustanovljajo nove oddelke na taki šoli brez sporazuma z MLO, iskanje finančnih sredstev pa prepustijo MLO (primer: defektološki odsek in odsek za ročna dela na Višji pedagoški šoli v Ljubljani).

Ob teh problemih, bi bilo potrebno našteti še vprašanje nadaljnjih investicijske in graditve nekaterih ustanov kot n.pr. Drane, kjer so potrebni še precejšnji zneski za adaptacijska dela. Po našem mnenju je naloga vse republike, da zgradi svoje orednje reprezentančne ustanove, pa naj bodo te v Ljubljani ali kjerkoli drugje.

Drugo vprašanje pa je odnos ljudskih odborov in posebej zborov proizvajalcev do prosvetnih in kulturnih ustanov

o katerih je bila diskusija na omenjeni razpravi odbora za proračun.

Direktor Opere Dr. Valens Vodušek in upravnik Slovenske Filharmonije L.M. Škerjanc sta pri razpravi odbora za proračun v svojih pojasnilih izrekla nezaupanje MLO-a Ljubljana, v resnici pa vsem mestnim in okrajnim odborom in posebno še zborom proizvajalcev in njihovega odnosu do kulturnih ustanov, češ da nimajo pravega odnosa do vprašanj kulture in da jim zato ne moremo zaupati, če bi prešle naše osrednje kulturne ustanove v njihovo finančno odvisnost. Umetniški nivo in kvaliteta SNG in SF bi po mnenju direktorja V. Voduška močno trpela, za upravnika L.M. Škerjanca pa se že govorilo o postavitvi kinematografa v dvorano SF za upravičenost njegovih bojazni.

Najprej se nam sdi značilen odnos teh tovarišev do zborov proizvajalcev. Ldi se, da tovariša ne razumeta vloge, ki jo imajo ti zbori v našem družbenem življenju. Mislimo, da imajo delovni ljudje, ki ustvarjajo narodni dohodek, vendar-le pravico, da o razdelitvi tega dohodka tudi razpravljajo. Rasé prava v Mariboru o tem ni edini primer; Podobne rasprave o delovanju kulturnih ustanov so bile tudi drugod. Mar delavci nimajo pravice, da bi razpravljali o dobri milijardi, ki jo v naši državi damo za nekaj nad 60 gledališč? Tovariša pri tem najbrž ishajeta iz prepričanja, da razpravljanje o kulturi in odmerjanju sredstev, ki so sanje potrebna, še ne sodi v kompetence zborov proizvajalcev, ker so to izrazito strokovna vprašanja poklicnih kulturnih delavcev.

Dalje odnos do kulture. Da nebi imel MLO Ljubljana pravega odnosa do kulture menda res ni mogoče očitati, če samo površno pregledamo njegovo delo. Ustanovitev Mestnega gledališča, postavitve Šentjakebskega gledališča na polprofesionalno osnovo, sgraditev dveh dvoran za Lutkovno gledališče, sgraditev novih kinematografov Kosana, Soča, Triglav, sgraditev dveh letnih kinematografov, dalje skrb za razvoj Mestnega muzeja, Arhiva, Slovenske knjižnice, nova Mestna knjižnica in posebna Pionirska knjižnica, poleg drugih manjših knjižnic, 11 novih slikarskih steljejev in 3, ki so še v gradnji, nova ureditev Jakopičevega paviljona in finančna

7

pomoč pri ureditvi Moderne galerije, zidava stavbe za Nižjo glasbeno šolo in ustanovitve še 5 drugih nižjih glasbenih šol, v katerih je nad 2.000 učencev, medtem ko jih je bilo pred vojno le nekaj 100. Dalej skrb za obnavljanje kulturnih spomenikov, med katerimi nastaja monumentalno delo Križank z gledališčem na prostem, pomoč pri gradnji sadražnih domov, ljudsko-prosvetnih domov, otroških in športnih igrišč itd., itd. Za te ustanove so bila porabljeni razmeroma velika sredstva v primerjavi s tako perečimi problemi, kot je napredek gospodarstva, da ne omenjamo komunalnih in še posebej stanovanjskih vprašanj, poleg socialno zdravstvenih.

In še o odnosu zbora proizvajalcev MLO Ljubljana do kulturno - prosvetnih ustanov. Karakterističen za ta odnos je primer razprave o stroških za gradnjo osnovne šole na Poljanah in ustanovitvi delavnice za ročno delo na nekaterih ljubljanskih šolah. Zbor proizvajalcev MLO Ljubljana je s polnim razumevanjem sprejel predlog za sorazmerno dražji projekt osnovne šole v tejnji, da dobimo v Ljubljani vsem sodobnim našelom ustrezen šolski objekt in prav tako je za nabavo opreme za šolske delavnice sam svibel predlog Sveta za prosveto in kulturo od 500.000.- din na 2.000.000.- din.

Mislino, da bi ljudje, ki so odgovorni za razvoj socialistične kulture, morali čutiti, da proizvajalci ustvarjajo materialne osnove za kulturno življenje naroda in da imajo prav zato pravico in dolžnost, da odločajo, kako se ta sredstva uporabljajo. V tem je bistvo socialističnega načina dviganja delovnih ljudi, ki rastejo s tem, da odločajo o vseh in tudi o kulturnih vprašanjih.

Resolucija je bila sprejeta s ploskanjem.

Predsedujoči da nato na glasovanje dopolnjeni
dnevni red.

Soglasno sprejeto.

9

Ad 1. RAZPRAVA IN SKLEPANJE O POROČILU O STANJU
IN PROBLEMATIKI KMETIJSTVA? KMETTIJSKIH
POSESTEV, VETERINE IN GOZDARSTVA NA PODROČJU
MESTA LJUBLJANE TER SPREJEM NEKATERIH ODLOČB
V ZVEZI S TEM POROČILOM.

=====

Poročilo obrazloži tov. S i t a r Franc, član Mestnega
zбора, kakor sledi:

Mestni ljudski odbor

glavnega mesta

L j u b l j a n e -

STANJE IN PROBLEMATIKA

kmetijstva, kmetijskih posestev, večerine in
gozdarstva na področju mesta Ljubljane.

= = = = =

Čeprav je Ljubljana upravno in kulturno središče Slovenije in ima za gospodarstvo odločilni pomen trgovina, turizem, industrija in obrt, je kljub temu kmetijska problematika tesno povezana z življenjem in preskrbovanjem mesta in radi tega zelo važna.

Zaradi te tesne povezanosti z življenjem mesta moramo obravnavati kmetijstvo tako, kakor ostala gospodarska področja. Zavedajoč se važnosti tega vprašanja je Svet za gospodarstvo MLO obravnaval to problematiko in sprejel gotove sklepe, ki bodo omogočili tudi na tem področju napraviti vse, kar nam dopuščajo sedanje možnosti za povečanje kmetijske proizvodnje in s tem izboljšati preskrbo mesta predvsem s tistimi živlenskimi artikli, ki so še danes kritični in zato za sedanji živlenski standard razmeroma predragi.

Po statističnih podatkih obsega področje MLO Ljubljana 20.429 ha površine. Od tega je 11.635 ha kmetijskih površin, 6.039 ha gozdov in 2.755 ha nerodovitnega sveta.

Po zemljiški kategoriji je:

njiv in vrtov	5.032 ha
sadovnjakov	180 ha
travnikov	5.739 ha
senožeti	14 ha
pašnikov	633 ha
trstičje in močvirje	37 ha
S k u p a j	11.635 ha

Od navedene površine je skupaj z gozdovi v privatnih rokah 16.574 ha in v državnih 3.855 ha.

Iz zemljiške kategorije je razvidno, da mora biti glavni povdarek v kmetijski proizvodnji na področju MLO živinoreja in poljedelstvo.

V poljedelski proizvodnji se opaža porast površin pod krompirjem in krmskimi rastlinami na račun zmanjšanja površin pod žiti in ind. rastlinami. Porast površin je očiten pri krompirju za 150 ha v letu 1953 napram 1952. Pri pšenici je padec za isto razdobje za 117 ha. Opušča se tudi setev rastlin v čisti kulturi.

Površine pod vrtninami so v glavnem ostale iste kot v prejšnjih letih z izjemo pri zelju, pod katerim so površine povečale, ker je pridelovalce zapeljala izjemno visoka cena v letu 1952.

Povečanje površin pod krmskimi rastlinami nam kaže potrebo po mleku ter pomanjkanje močnih krmil.

Razvojná smer poljedelske proizvodnje bo še nadalje povečanje površin pod krmskimi rastlinami s poudarkom na krompir. Za dvig ha donosov so potrebni pridelovalcem strokovni nasveti za pravilno in smoterno uporabo umetnih gnojil. Poleg brošure v uporabi umetnih gnojil, ki je sedaj izšla, so potrebna še strokovna predavanja, ki se že vršijo.

S a d j a r s t v o .

- - - - -

Klimatske razmere v ljubljanski kotlini omogočajo, da nekatera sadna plemena in sorte prav dobro uspevajo, ter jih je potrebno razširiti. Sadjarstvo je po vojni izmed panog kmetijstva najbolj zapostavljeno. Statistični podatki nam pokažejo, da je bilo na področju mesta pred vojno 146.000 sadnih dreves, danes pa je po popisu in cenitvi le še 116.000 komadov, čeprav se je področje mesta povečalo. Vzrok zmanjšanja je predvsem razorno delovanje ameriškega kaparja ter drugih škodljivcev, gradnja novih objektov in kar je glavno, da se zadnja leta zelo težko dobil drevesni material in da ta ni mogel nadomestiti niti dreves, katere je bilo potrebno radi starosti izkopati.

Pomene sadjarstva za mesto Ljubljano ne smemo podcenjevati, pa čeprav ni ta panoga ena izmed osnovnih v kmetijstvu. V ne najboljših sadnih letinah pridelamo na področju mesta okoli 45 do 50 vagonov sadja, kar predstavlja vrednost 4.5 do 5 milijonov dinarjev, računajoč kg sadja 10.- din. Večja vrednost kot je navedena v pridelku je pa v to

da je sadno drevje v okras mestu, kot turističnemu kraju. Sadna drevesa so predvsem lastnina malega človeka vrtičkarja, ki je edini pravi ljubitelj sadjarstva na področju mesta, je ekonomsk najslabši ter ga je potrebno podpreti. Vsa propaganda in edina prava sadjarska vez med temm drobnimi sadjarji je le preko zadruge Sadjar in vrtnar, ki ima za uspeh v sadjarstvu na področju mesta velike zasluge. Ta mala zadruga z 800 člani vlaga ves zaslužek, ki ga dobi pri prodaji zaščitnih sredstev in umetnih gnojil, v nabavo novih sredstev, zaščitnih halj, prašilcev i.t. ter ves ta material daje terenu na razpolago. Potrebno bi bilo to zadrugo okrepiti ter ji nuditi finančno pomoč, da bi bila zmožna imeti sadjarskega pomočnika, ki bi delal na pospeševanju sadjarstva in pomagal pri uničevanju rastlinskih škodljivcev, pred vsem v borbi proti ameriškemu kaparju. V letu 1953 je navedena zadruga izdala samo za zaščitne halje in ročne prašilce 146.000.- din.

Da bo uspeh v sadjarstvu hitrejši in sigurnejši moramo preskrbeti dobra sadna drevesa in to po sadnem izboru, ki je za področje mesta določen od instituta za sadjarstvo. Kmetijsko posestvo Bokalce je že začelo obnavljati drevesnico, ki jo je imela prej bivša kmetijska družba ter bo vzgajala drevesca kot jih predvideva sadni izbor. Do sedaj obsega drevesnica 0.40 ha površine ter je že vloženo 883.000.- din. Po prvotnem načrtu pa bi drevesnica obsegala 4 ha površine. Začeto delo je potrebno vsekakor dokončati in to v smislu načrta, za kar je potrebno investirati še 3,600.000.- din. Na navedeni površini bi se letno vzgojilo cca 20 do 25 tisoč drevesc, kar bi zadostovalo za področje mesta kot tudi za blišnje okolico. Drevesnica bi se amortizirala že v 8 letih. Struktura zemlje za to drevesnico odgevarja, saj so bila med ljubljanskimi sadjarji že pred vojno znana drevesca iz Bokalc kot dober sadni material.

Od navedenih 3,600.000.- din, kolikor še posestvo rabi za dokončanje drevesnice, je posestvo Bokalce prosilo NB za kredit za leto 1954 v višini 1,037.000.- din. Ostanek kreditov bo zaprosilo v naslednjih letih vključno z letom 1957.

Posestvo je predvidevalo, da bo imelo v drevesnici tudi razsadnih z jagodičjem. Ker pa ima tak razsadnik v načrtu

že arboretum v Volčjem potoku in to za celo Slovenijo, posestvo Bokalce predhodno sporazumelo u navedenim podje glede asortimenta.

Z a š č i t a r a s t l i n .

Zadovoljivih ha donosov ne bomo dosegli, bomo branili posevkov, odnosno nasadov pred škodljivci in boleznimi, ki se iz leta v leto bolj širijo ter povzročajo narodnemu gospodarstvu ogromno škodo. Glede škode naj samo podatke zveznega instituta za zaščito rastlin, ki je računana v obliki nižjega ha donosa in znaša v FLRJ letno 45 milijard dinarjev. Če uničevanju škodljivcev in bolezni bomo posvečali več pažnje je nevarnost, da nam bodo v kl vsem agrotehničnim ukrepon ha donosi padali.

Na našen področju so do sedaj najhujši škodci na sadnem drevju ameriški kapar in razni zavijači, v delski proizvodnji pa koloradski hrošč. Po ocenitvah je ženo po amerišken kaparju na področju mesta 10.000 sadnih drevec ali 9.8% vsega sadnega drevja. Okužbe pa se stalno širijo.

Na osnovi Uredbe o zatiranju sadnih škodljiv so lastniki, odnosno uživalci sadnega drevja dolžni izvršiti čiščenje in zimsko škropljenje sadnega drevja in to delno vršijo. V letu 1953 je bilo očiščenih 87% sadnih dreves, kropljenih pa samo 28%. Da ni bilo poškropljeno 100% je predvsem v tem, da je za zimsko škropljenje sadnega drevja sorazmerno malo ugodnih dni za škropljenje, pomanjkanje pilnic, posebno motornih in pa pomanjkanje zaščitnih sredstev. Zaščitnih sredstev je letos dovolj na razpolago. Največje žave pri škropljenju sadnega drevja pa so v tem, da so škropljenja na poedino drevo previsoki, ter se radi tega jarji branijo škropljenja. Stroški za poedino drevo so sleči: za nizko debelna drevesa 20 - 25 din, za srednje debelna 25 - 35 din in za visoko debelna 35 - 40 din. Pri kmečkih dovnjakih, kjer so drevesa, posebno hruške, visoka, je upor škropiva 3 - 4 krat večja in se s tem povešajo tudi stroški do loodin po drevesu. Ameriškega kaparja pa ne bomo zatirali samo z 1 kratnim zimskim škropljenjem, nego bomo morali v borbo proti temu škodljivcu s škropljenjem tudi sponladi

poleti, kar delajo vse napredne države. Tudi pri nas na ožjem področju mesta imamo že sadjarje vrtničkarje, ki škropijo sadno drevje tudi po 8 krat na leto. Razumljivo je, da bo to podražilo proizvodnjo v sadjarstvu. Da bi se akcija zinskega škropljenja sadnega drevja dobro izvedla, pa je potrebno, da MLO prispeva z dotacijo, kot to vršijo že nekateri drugi OLO, pri nakupu zaščitnih sredstev. V ta namen se predvideva naj bi MLO regresiral v letu 1954 do 30% vrednosti zaščitnega sredstva, kar bi znašalo 500.000.- din. Ta vsota je vnešena v predlog proračuna.

Drugi nevarni škodljivec je krompirjevec ali koloradski hrošč, ki se je na področju mesta razširil, da imamo okužene tako rekoč vse krompirjeve nasade. Mehanično obiranje tega škodljivca, ki se je pred vsem vršilo do letošnjega leta, je pomanjkljivo in nezadostno, posebno pa radi prezaposlenosti kmečkih ljudi v sezoni košnje in mlačve neučinkovito. Edino uspešna borba proti njemu je večkratno škropljenje ali prašenje nasadov. V letu 1953 je bilo poškopljeno, odnosno poprašeno 29% vseh krompirjevih nasadov, neupoštevajoč pri tem površine, ki so bile poškopljene večkrat. Kot pri sadjarstvu, tako tudi tu občuti pomanjkanje škropilnic, posebno motornih, isto tako^{se} tudi prašilcev. Sedaj imajo na razpolago KZ 7 motornih škropilnic, dve traktorski, eno motorno prevozno in 25 ročnih zaprašilnikov. Potrebno bi bilo nabaviti še 7 motornih škropilnic. Če hočemo škodljivca zadržati v njegovem razvoju tako, da nam ne bo napravil prevelike škode, potem bo potrebno, da bo vsaka KZ imela vsaj 1 motorno škropilnico in motorni prašilec ter potrebno število ročnih zaprašilnikov ter da bo te 10% izkoristila. Stroški škropljenja, odnosno prašenja znašajo po ha za 3 kratno škropljenje oca 12 - 13.000.- din, radi podražitve zaščitnih sredstev, višje amortizacije in akumulacije za delavce. Radi teh visokih stroškov se predvideva kot v sadjarstvu, da bi MLO prispeval 30% regresa pri nabavi zaščitnih sredstev, kar je že všteto v prej navedeni vsoti 500.000.- din.

Za organizacijo uničevanja koloradskega hrošča sta imeli v letu 1953 občini Polje in Šentvid nastavljeno honorarno moč v teku sezone in to od neseca aprila do konca septembra za kar je MLO dotiral 50.000.- din. Po dosedanjih izkušnjah pa tak način dela ni dosegel zaželenega cilja, ker so se honorarne

moči menjavale ter je bilo potrebno vsako osebo na novo spoznati s problematiko uničevanja škodljivcev in bolezni. Ker ta pojav tudi v drugih OLO je bil radi tega sklep kmetijskih strokovnjakov iz cele Slovenije za zaščito rastlin na konferenci v Ljubljani 29. decembra 1953, da je potrebno pri OLO ali zvezi nastaviti referenta za zaščito rastlin. Pri MLO ne bi mogel tak kmetijski strokovnjak 100% zaposlen samo z zaščito rastlin, ker področje mesta ni veliko, vsled tega smo mnenja, naj bi referatu za zaščito rastlin priključilo še sadjarstvo. Po vrnitvi šanju obnove sadovnjakov in zaščito rastlin pa bi bil omenjeni strokovnjak 100% zaposlen. Glavne njegove naloge bi bile: komercializacija drevesnice na Bokalceh, nad proizvodnjo sadnega materiala in sadnega iztvara za mesto Ljubljano, vodil bi akcijo zimskega škropljenja sadnega drevja, v zimskem času bi predaval o zaščiti rastlin in sadjarstvu ter organiziral praktične enodnevnne tečaje iz pomlajevanja dreves, reza, sajenja i.t.d. ter vršil propagando za pomladansko in poletno škropljenje sadnega drevja. Teko sezone koloradskega hrušča bi organiziral in vodil borbo proti temu škodljivcu. Delo tega strokovnjaka bo izključno tekoče. Za nastavitvev je potrebno predvideti v proračuni vsoto 185.000 din. V zvezi s pripravo novega zakona o zaščiti rastlin pred škodljivci in boleznimi bo potrebno, da bo MLO predvidel potrebni strokovni kader ter sredstva za uspešno izvajanje predpisov v smislu zakona.

Ž i v i n o r e j a .

- - - - -

Pri popisu živine v januarju 1953 leta je bilo ugotovljeno, da je na področju MLO 6365 goved, od tega 3781 krav in 4173 prašičev. Ostalih vrst živali ne navajamo, ker igrajo na področju mesta posebne vloge. Nihanje stanja goved živine na področju MLO od leta 1950 je bilo sledeče:

1. Leta 1950 je bilo skupaj 4612 govedi, od tega 2721 kom krav ali 58.9%,
2. leta 1951 je bilo skupaj 4597 govedi, od tega 2824 kom krav ali 61.4%,
3. leta 1952 je bilo skupaj 4721 govedi, od tega 2948 kom krav ali 62.5%,

16

- 7 -

4. leta 1953 je bilo skupaj 6365 govedi, od tega ^{3.781}~~4091~~ kom krav ali 63.3%.

Iz navedenega je razvidno, da % krav pri govedi od leta 1950 naprej raste. Če primerjamo od celotnega števila govedi število krav, vidimo, da je % krav za področje mesta še vedno prenizek. Povprečje krav v Sloveniji je na celokupno število goved 51%, v OLO Murski Soboti, ki se smatra kot najbolj močan živinorejski rajon je pa 64% krav od celotnega števila govedi. Vzrok, da nismo na področju mesta dosegli še razmerja, ki je bil pred vojno, je pred vsem v tem, da se je številčno stanje krav v času obvezne oddaje mesa znižalo. Po izjavah nekaterih poznavalcev predvojnih razmer na področju mesta je bilo tedaj 75% krav od celokupnega števila goved. Razumljivo je, da je bil teritorij mesta tedaj manjši in da se kmeti tedaj niso bavili z vzrejo mlade živine. Pred vojni procent krav bomo sedaj na področju mesta težko dosegli z ozirom na to, da so priključeni k mestu Ljubljana predeli, v katerih se gospodarstva rada bavijo z vzrejo mlade živine. Tudi na ožjem področju mesta, kjer so bila pred vojno skoraj izključno izmolzna gospodarstva je sedaj opaziti, da se delno bavijo z vzrejo mlade živine. Vzrok zato je v tem, da se še sorazmerno težko nabavijo dobre krave mlekarice, odnosno, da so te zelo drage, od 60 do 90 tisoč din. Rentabilnost dobrih krav mlekaric, odnosno njihovo polno produktivnost izkoristimo le tedaj, če se takim kravam daje tudi primerno krmo, ki jo pa na področju mesta primanjkuje. Umetnih travnikov na področju mesta ni, dobrih sočnih pašnikov tudi ne. Njivske površine, na katerih je sposobno pridelovati dobro krmo, kot detelje, pa se radi širjenja mesta iz leta v leto krčijo. Barjanski predel za govedorejo ni primeren, ker se prideluje predvsem kislja krma za konje. Vprašanje dviga mlečnosti bo najsigurneje in najhitreje rešeno, ne toliko s povečanjem števila živali kot pa s kvaliteto krmo za te živali, ki jih že imamo. Pri nas krave pojedó več kot polovico slame, katero v naprednih državah uporabljajo predvsem za nastil. Trenutno ni na razpolago niti dobrih otrobov, odnosno so cene teh v primeru z mlekom previsoke.

Naj navedemo primer mlečnosti pri nas in Holan-
diji: Povprečna mlečnost pri kravah v privatnem sektorju, ki je

na področju mesta najmočnejši, je po cenitvah 1400 litrov mleka na kravo letno. Če se temu odbije 300 litrov na teleta, ostane za prodajo in lastno uporabo 1100 litrov mleka po kravi. Če bi mlečnost po kravi dvignila za 300 litrov letno in bi se število krav dvignilo za 25% od sedanjega stanja t.j. za 900 komadov, bile potrebe dnevne potrošnje po mleku krite od 80 do 90%. Osnovni pogoji pa so poceni močna krmila in izgradnja silosov. Domenimo Holandijo, kjer imajo poedine krave tudi preko 6000 ali celo preko 8000 litrov mleka. Take žive tovarne za mleko pa imajo na razpolago pašnike z odlično sočno krmo, v zimskem času silažo in preko celega leta na razpolago dovolj močnih krmil, katere država celo uvaža. Poleg tega imajo še specialne tovarne močna krmila, urejeno selekcijo itd. Glede močnih krmil se bo stanje izboljšalo čim bo začela obratovati tovarna močnih krmil v Mostah. Pri nas bi se živinoreja odnosno mlekarstvo močno dvigalo že s tem, če bi se odobrili gospodarstvom krediti in po priporočeni ceni cement za gradnjo silosov, gnojišč in gnojničnih jam. Gradnja silosov je osnovnega pomena za Barje, ker tu ne uspeva detelje. Kot nadomestilo za deteljo bi bila silaža, katero bi barjani pridelali v obliki zelene koruze, ki dobro uspeva na Barju. To kar je omenjeno za področje Barja glede silaže, velja tudi za ostale predale Ljubljane. Za gradnjo silosov bo potrebno vršati propagando, prirejati razstavo plemenske živine in nagraditi najboljše rejce krav mlekaric. Da bomo dobili dober naraščaj bodo potrebne dotacije za nakup plemenskih bikov in nagrade za najboljše bikorejce ter dotacije veterinarski bolnici, ki uspešno vrši umetno osemenjevanje.

Poživeti bo treba tudi delo živinorejskih odborov pri KZ in propagando za to tudi v privatnem sektorju

Z e m l j i š k i s k l a d .

Po pravomočnosti odločb o zemljiščih, ki so odvzeta po zakonu o zemljiškem skladu, so bila ta dodeljena v izkoriščanje mestnim posestvom in ekonomijam. Kmetijski odbori pri MLO kot tudi komisija za zemljiški sklad sta bila mnenja, naj se zemlja iz zemljiškega sklada dodeli onim mestnim kmetijskim posestvom odnosno ekonomijam, v kateri bližini ta zemlja

18

Tako so bila koristniki zemlje iz zemljiškega sklada sledeča po-
sestva:

1. Mestno posestvo Jesenkovo,
2. Mestno posestvo Bokalci,
3. Mestno posestvo podgora,
4. Mestno posestvo Zadobrova,
5. Ekonomija KZ, Vič,
6. Ekonomija uprave društvene ishrane,
7. Ekonomija železniške industrijske šole Lavrica.

Od navedenih interesentov so do sedaj prevzeli
sledeče površine zemljiškega sklada:

a/ posestvo Podgora	39 ha	travnikov	19 ha	njiv	skupaj	58 ha
b/ posestvo Bokalci	5 "	"	5 "	"	"	10 ha
c/ posestvo Zadobrova	8 "	"	6 "	"	"	14 ha
d/ posestvo Jesenkovo	13 "	"	0 "	"	"	13 ha
e/ ekon.KZ Vič	6 "	"	1 "	"	"	7 ha
f/ upr.društ.ishrane	12 "	"	3 "	"	"	15 ha
g/ ekon. ŽIŠ Lavrica	6 "	"	0 "	"	"	6 ha
s k u p a j	89 ha	travnikov	34 ha	njiv	skupaj	123 ha.

Navedeni podatki so vzeti po stanju 7. III. 1954.
Površine, ki so zajete v zemljiškem skladu se posestvom dodelju-
jejo sproti, čim so odločbe pravomočne, odnosno čim bodo sklepi
sodišča pravomočni. Za posestva, ki bodo koristniki zemlje iz
zemljiškega sklada je velike važnosti, da bi bile tožbe in
pritožbe rešene čim prej, tako da bi zemljo lahko pravočasno ob-
delali.

Naj omenimo še koliko bodo posestva odnosno ekono-
mije prevzele skupaj obdelovalne zemlje iz zemljiškega sklada:

1. posestvo Podgora	64.80 ha
2. posestvo Bokalci	19.55 ha
3. posestvo Zadobrova	36.10 ha
4. posestvo Jesenkovo	43.67 ha
5. ekonomija Vič	29.87 ha
6. uprava društvene ishrane	20.00 ha
7. uprava nepremičnin	28.40 ha
s k u p a j	242.45 ha

Poleg navedene površine so nekatera posestva kot n.pr. Bokalce prevzele zemljo iz zemljiškega sklada od Ljubljane okolica in to preko 60 ha.

Mestna posestva in ekonomije.

Na področju MLO je zajeto v mestnih posestvih in ostalih ekonomijah 779 ha kmetijskih površin. Od navedene površine imajo v izkoriščanju in to:

1. kmetijsko posestvo Jesenkovo	122 ha
2. kmetijsko posestvo Bokalce	154 ha
3. kmetijsko posestvo Podgora	34 ha
4. ostale ekonomije	469 ha

s k u p a j : 779 ha

V navedenih površinah ni zajeta zemlja zemljiškega sklada.

Za vsa mestna kmetijska posestva je skupno to, da ta še zdaleč niso zgrajena. Vsa posestva imajo parcele razne v raznih katastralnih občinah, ki so nekatere oddaljene tudi do 20 km od gospodarskega središča posestva. Ta raztresenost parcel močno podražuje proizvodnjo, ker se veliko izgubi čas mrtvih poti. Vsled tega je potrebno, da se posestva čim bolj zaokrožijo kot gospodarske celote ter se jim dodeli vsa kmetijska zemlje iz SLP, če ležijo parcele v bližini posestva in so te merne velikosti, poleg tega bo potrebno misliti tudi na zamenjavo posameznih parcel s privatniki, da se čim več zemlje oporabi.

Kmetijski odbor pri MLO je sklenil, da naj bi bila perspektiva razvoja mestnih posestev sledeča:

1. Posestvo Jesenkovo naj bi prevzelo vso zemljo iz SLP, ki leži na levem bregu Ljubljanice, t.j. k.o. Trnovski predmestje.

2. Kmetijsko posestvo Bokalce prevzame vso zemljo iz SLP, katera leži v k.o. Vič, Dobrova Šuica, Podsmreka.

3. Kmetijsko posestvo Podgora prevzame vso zemljo iz SLP, ki leži na področju Šiška, Šentvid, Dravlje, Kleče in Samlje.

4. Kmetijsko posestvo Zadobrova prevzame vso

zenlje iz SLP, ki leži v občini Polje.

5. Ekonomija UDI prevzame zenljo v k.o. Trnosko predmestje v kolikor se ne priključi posestvu Jesenkovo.

6. Uprava nepremičnin prevzame vsa zemljišča v k.o. Lanišče, Rudnik, Tonišelj in Karlovško predmestje in oddaja to zenljo v najem prvenstveno podjetjem MLO kot so: Snaga, Kurivo, Špedicija, Ekonomija Združenja oglušelih itd. Ta zemlja je toliko oddaljena od centra mestnih posestev, da za posestvo ne pride v poštev, ker je nerentabilna.

Na vseh navedenih teritorijih obstojajo še danes nekatere ekonomije, ki pa za svoj obstoj nimajo perspektive ter bodo prej ali slej likvidirane, zemlja pa bo priključena mestnim posestvom. Razumljivo je, da mestna posestva v tem razvoju kot so sedaj še niso zmožna prevzeti vso zenljo iz SLP, vsaj ne nekatera, n.pr. Zadobrova, ter je potrebno, da Uprava nepremičnin še naprej daje v najem nekatere manjše parcele, ki so od gospodarskih centrov posestev oddaljene, vendar pa ne bi smele biti pogodbe sklenjene za oddajo parcel za daljšo dobo od 1. - 2. let.

Kmetijska posestva danes izkoriščajo nekatere parcele, ki so bile odvzete po Zakonu o agrarni reformi ali pa zaplenjene, odtodno je bila izvršena zamenjava parcel, ni pa še vse to pravno izvedeno.

Glede evidence zemljišč SLP naj omenimo, da je imel pregled nad temi zemljišči prvotno MLO, ki je po prenesel to nalogo na RLO, čim so bili ti postavljeni. Radi pomanjkanja sposobnega kadra na RLO in neenotnega kriterija glede evidence so RLO imeli pomanjkljiv pregled nad zemljišči SLP. Po ukinitvi RLO je prevzela evidence nad SLP Uprava nepremičnin pri MLO. Koncem leta 1952 je bila imenovana komisija za určitev stanja SLP in se sedaj to stanje odtodno evidence o SLP popravlja.

V kljub evidenci o SLP pa je zelo veliko zemljišč SLP za katera ni še pravno urejeno, odtodno še v zemljiški knjigi vpisani prejšnji lastniki. Situacije je še toliko težja, ker so poedina mestna posestva sama urejevala, odtodno zamenjavala poedina zemljišča radi rondacije, kar se pa dokončno pravno ni izvedlo. Tako ima n.pr. samo posestvo Jesenkovo pravno neurejeno za 59 parcel, slično, je z drugimi posestvi.

Radi takega neurejenega stanja je potrebno, da se takoj sedaj, ko se uvaja poseben register za zemljišča /Uradni list FLRJ 42-355/53/, uredi za ta zemljišča pravno stanje in po potrebi namesti eno moč.

Problem, ki ga je potrebno rešiti je, da se o prenosu parcel na druga podjetja v svrhu zazidave ali vrtnikom v svrhu zamenjave ne izdajajo brez predhodnega posvetovanja z upravo posestva, ki parcelo izkorišča, za vsa ostala zemljišča, ki se izkoriščajo v kmetijske namene pa z Odsekom za kmetištvo MLO. S predlaganim postopkom se bomo izognili neprijetnostim posestvo odnesno gospodarski škodi, ki za posestvo navadno ob tako spremembi nastane, odnesno bomo očuvali najboljša zemljišča zemljišča za kmetijsko produkcijo.

V proizvodnji so posestva sicer napredovala, ne tako kot bi bilo želeli. Večji uspeh so imela posestva le pri živinoreji, saj imajo do sedaj 191 goved, od tega 118 krav ali 62% in so imela v letu 1953 skupne produkcije mleka 217.4 litrov ali ~~1.843~~ ^{2.156} litrov po kravi.

Prašičjereje so nekatera posestva kot Jesenkova opustila, druga pa močno zmanjšala. Tako so ostali svinjaki popolnoma ali pa napol prazni. Vzrok za opuščanje prašičjereje so previsoki stroški vzreje, odnesno izguba, ki jo je pokazala letna bilanca v letu 1952. Pri vseh posestvih močno primanjkuje močnih krmil, brez katerih ni uspešne prešičjereje.

V poljedelski proizvodnji posestva niso imela vidnih uspehov. Vzrok je pred vsem v močni zapleveljenosti parcel, pomanjkanju hlevskega gnoja in pomanjkanje strokovnih moči ter organizacije.

Od mestnih posestev ne smemo pričakovati večjih uspehov, če ta ne bodo zgradila najnujnejših objektov. Gnojnih jam in gnojišč posestva še danes nimajo in se najdragoceneše hranljive snovi brez koristi izgubljajo v zemljo. Letno se izgubi na mestnih posestvih 700.000 litrov gnojnice, kar predstavlja vrednost preko milijon din letno. Brez dobrega gnoja in gnojnice ne bomo imeli visokih ha donosov, nego bodo ti padali iz leta v leto. Travniki, ki so pognojeni z gnojnico, dajo ne samo večji hektarski donos, nego tudi boljšo kvaliteto krme, je osnovne važnosti za dvig mlečnosti.